

MELATONIN TILL TIKAR FÖR ATT SKJUTA UPP LÖPET FUNGERAR INTE

De flesta tikar löper relativt regelbundet två gånger per år. Men vad gör man som hundägare om löpet krockar med jaksäsongen eller semesterresan? Den frågan ville veterinär Eva Axner, professor vid SLU i Uppsala, hitta ett svar på. 2016 fick hon därför en pilotstudie om melatonin till tikar finansierad via SKK och Agrias forskningsfond.

TEXT ANNA SELLBERG

Frågeställningen för studien, som startade redan 2016, var om melatonin på något vis kan påverka tidpunkten för när tiken kommer i löp – det vill säga: kan det användas för att skjuta upp ett löp som kommer vid en ovälkommen tidpunkt?

– Vi ville hitta ett ofarligt sätt att skjuta upp tikens löpning, berättar Eva Axner. Det enda sättet som finns i dag är annars att kastrera tiken, och många djurägare drar sig för det. Dels kanske man vill avla på henne senare, dels medför kastration också risk för en del biverkningar, som inkontinens och oönskade beteendeförändringar, även om långt ifrån alla tikar drabbas av det.

P-pillar kan användas för att skjuta upp ett löp på kort sikt, men:

– P-pillar ökar tyvärr risken både för livmoderinfektion och framtida juvertumörer, säger Eva Axner.

Hundar löper inte strikt säsongsmässigt, utan kan löpa när som helst under året. Ett undantag är rasen basenji som brukar löpa på hösten och tycks stimuleras av minskande dagsljus, till skillnad från hundens förfäder som löper på våren.

Det fanns därför anledning att tro att ljuset påverkar tiden för löpet – och det är där melatonin kommer in.

Melatonin är ett kroppseget hormon som produceras i talkortkörteln, i epifysen, i hjärnan. Det kallas ofta för ”sömnhormon” eftersom det gör oss trötta, och används bland annat till människor med sömnproblem. När det är mörkt, har vi högre halt av melatonin i blodet.

Utomlands är melatonin använt till får för att framkalla brunst. Det ges även till katter för att, i motsats till hos fåren, skjuta upp löp tillfälligt. Katters löpperioder stimuleras nämligen av att ljuset ökar, medan det är tvärtom hos får.

Nu var frågan om melatonin också skulle kunna fungera på hundar.

Studien påbörjades 2016 och sammanlagt deltog nio beagle-tikar, som följdes under sammanlagt tre löp-cykler – det vill säga 18 månader.

Hundarna kontrollerades först under två obehandlade löp, och därefter delades de in i två grupper. En med fem tikar, som alla fick ett implantat med melatonin insatt under huden, en månad före beräknat löp. Den andra gruppen innehöll fyra obehandlade tikar, och de fungerade som kontrollgrupp.

Under den månad tikarna fick melatonin, sågs varken några biverkningar eller ett ändrat beteende hos hundarna. Blodproverna visade samma variationer i melatoninnivåer, som funnits vid de obehandlade perioderna i början av studien – och alla fem tikarna som fått melatonin löpte också precis vanligt.

Slutsatsen är alltså att melatonin inte kan användas för att påverka när en tik kommer i löp, konstaterar Eva Axner:

– Antingen är hundar inte så påverkade av ljus och mörker som vi trodde – eller så kanske de hade behövt en högre dos. Det kan också vara så att det skiljer i upptag om man ger tabletter i stället för att använda ett implantat, som vi gjorde – men det är i sin tur betydligt mer omständligt att hålla på med för djurägaren.

Hon menar också, att även om studien inte utmynnade i ett positivt resultat, gav den ändå viktig information inför framtida forskning på ämnet:

– Det var synd att det inte fungerade som vi hade hoppats. Men nu vet vi det, och den kunskapen är också något vi kommer att ha nytta av framöver.

Eva Axner, professor vid SLU i Uppsala har fått sin pilotstudie om melatonin till tikar finansierad via Agria & SKK Forskningsfond. Privat foto.

